

Міністерство освіти і науки України
Інститут модернізації змісту освіти
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Batumi Shota Rustaveli State University (Грузія)
Ștefan cel Mare University of Suceava (Румунія)
Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute (Норвегія)
Рада молодих вчених при Чернігівській ОДА
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій»

**III Міжнародна науково-практична конференція
молодих учених**

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

19 квітня 2024 року

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

III International scientific and practical conference of young scientists

**STRATEGIC ORIENTATIONS OF SUSTAINABLE
DEVELOPMENT IN UKRAINE AND WORLD**

April 19, 2024

CONFERENCE PROCEEDINGS

Чернігів – 2024

Означені проблеми носять комплексний характер та загалом впливають на інноваційний розвиток промисловості. У реаліях сьогодення для успішного функціонування промислових підприємств необхідно постійно удосконалювати технології виробництва, методи управління, розробляти нові види продукції.

Для здійснення інноваційних перетворень підприємствам необхідно посилювати співпрацю між науковими установами, бізнес-середовищем, органами державної влади та місцевого самоврядування. Промислові підприємства повинні ініціювати інноваційні розробки, у той час як наукові установи мають виконувати цільові дослідження на замовлення реального сектору. Держава у цьому випадку повинна створювати необхідні умови для налагодження такої співпраці за рахунок адаптації законодавчої та нормативно-правової бази щодо інноваційного розвитку. Важливу роль при цьому відіграє податкова політика держави у питаннях сприяння інноваціям за рахунок запровадження податкових пільг для інноваційних підприємств [2].

Розвиток цифровізації вносить свої корективи у більшість управлінських та виробничих процесів у частині їх автоматизації та спрощення процедур обробки даних. Автоматизація виробничих процесів підвищує продуктивність праці на підприємствах, тим самим забезпечуючи ефективність їх діяльності. З розвитком цифрового контенту значно розширюється асортимент послуг, пріоритетність розвитку промислового виробництва у сторону високотехнологічної продукції, що сприяє зниженню участі сировинної моделі розвитку економіки держави. Особливої актуальності питання інноваційного розвитку промислових підприємств набуватимуть у період повоєнної відбудови держави. Пріоритетність відбудови зруйнованих промислових потужностей необхідно здійснювати в умовах Індустрії 4.0 та 5.0, які спрямовані на економічність, ефективність, ресурсозбереження та впровадження цифрових технологій.

Список використаних джерел: 1. Вагонова О. Г., Госалова, С. В., Терехов Е. В. Сучасний стан інноваційної діяльності на промислових підприємствах України. *Економічний вісник*. 2020. №3. С. 189-196. 2. Герасимова І. Ю. Сучасний стан та проблеми інноваційної активності промислових підприємств України. *Економічний простір*. 2018. №137. С. 55-67.

УДК 336.7

Г.М. Рябенко, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту та фінансів

С.В. Матвієнко, канд. екон. наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
ПЗВО «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», м. Миколаїв, Україна

РИЗИКИ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Ключові слова: кредитно-інвестиційна діяльність банків, кредитний ризик, ризик процентної ставки, операційний ризик, ліквідність, фінансовий ринок.

Кредитно-інвестиційна діяльність банків пов'язана з різними видами ризиків, які можуть впливати на їх фінансову стійкість та прибутковість. Розглянемо основні ризики, які виникають у зв'язку з кредитно-інвестиційною діяльністю банків.

Кредитний ризик - це ризик втрати, який виникає внаслідок того, що позичальник не здатний або не бажає повернути кредит або відсотки відповідно до умов угоди. Це один з найбільш суттєвих ризиків для банків та інших фінансових установ. Основні аспекти кредитного ризику:

- неплатоспроможність позичальника - позичальник може стати неплатоспроможним через фінансові труднощі, банкрутство, зміни у сфері бізнесу або непередбачувані економічні умови;
- погана кредитна історія - якщо позичальник має історію прострочення платежів або неповернення кредитів, це може підвищити ймовірність непогашення поточного кредиту;
- зміни у фінансовому стані позичальника - зниження доходів, збільшення зобов'язань або втрата роботи, можуть вплинути на його здатність повернути кредит;
- кредитний портфель банку - концентрація кредитів у певних секторах або залежність від кількох великих позичальників може підвищити ризик для банку у разі проблем з цими кредитами;
- погана оцінка кредитного ризику - недооцінка кредитного ризику при наданні кредиту може призвести до неприбуткових кредитів та великих втрат для банку.

Для управління кредитним ризиком банки використовують різноманітні стратегії, включаючи: оцінку кредитного ризику перед видачею кредиту (детальний аналіз фінансового стану, кредитної історії та здатності позичальника відшукати можливі показники неплатоспроможності); диверсифікацію портфелю кредитів (розподіл кредитів між різними секторами та типами позичальників для зменшення ризику залежності від певного сегмента); створення резервів на покриття втрат (формування резервів для випадків неплатежів, які можуть виникнути у результаті кредитної діяльності); постійний моніторинг кредитного портфелю (виявлення ризикованих кредитів та прийняття заходів щодо їх ефективного управління). Ці стратегії допомагають банкам зменшити вплив кредитного ризику та забезпечити стійкість їх кредитного портфелю [1].

Ризик процентної ставки - це ризик зміни рівня процентних ставок, який може вплинути на вартість фінансових активів та зобов'язань банку. Цей ризик виникає через можливість зміни ставок за кредитами або депозитами, що може вплинути на прибуток банку та вартість його активів і зобов'язань. Розглянемо основні аспекти ризику процентної ставки.

1. Ризик ставки за активами - якщо банк має активи з фіксованим доходом (наприклад, кредити з фіксованою процентною ставкою), зниження рівня процентних ставок може призвести до зменшення доходів від цих активів.

2. Ризик ставки за зобов'язаннями - якщо банк має зобов'язання з фіксованою процентною ставкою (наприклад, депозити), зниження рівня процентних ставок може призвести до збільшення витрат на оплату відсотків.

3. Ризик альманаху (неспівпадіння тривалості) - якщо тривалість активів банку відрізняється від тривалості його зобов'язань, зміни процентних ставок можуть вплинути на вартість портфелю.

4. Ризик плаваючої ставки - це ризик зміни ставок за плаваючими кредитами або депозитами, які можуть змінюватися у залежності від ринкових умов.

5. Ризик базису - це ризик зміни премії над базовою ставкою (наприклад, LIBOR або EURIBOR), що виникає внаслідок зміни кредитних рейтингів або недостатньої ліквідності на ринку. Для управління ризиком процентної ставки банки використовують різні стратегії, включаючи: деривативи (використання фінансових похідних, таких як процентні свопи, ф'ючерси на процентні ставки та опціони, для захисту від змін ставок); диверсифікація портфелю (розподіл активів та зобов'язань з різними типами та тривалостями для зменшення впливу зміни ставок на вартість портфелю); ліміти і обмеження (встановлення лімітів на величину процентного ризику, який банк може приймати); стратегії управління балансом (активне управління тривалістю активів та зобов'язань, щоб забезпечити відповідність їх тривалості та захист від змін ставок). Ці стратегії допомагають банкам зменшити вплив ризику процентної ставки та забезпечити стійкість їх фінансової діяльності [2].

Маркетинговий ризик - це ризик, пов'язаний з невдачею або неприйнятним відгуком на ринку щодо продуктів або послуг банку. Цей ризик може виникнути у результаті непередбачуваних змін на ринку, таких як зміни цін на активи, валютні курси, ставки, вартість активів, низької популярності послуг серед клієнтів, невідповідності очікуванням або потребам ринку, конкурентного тиску або несприятливих маркетингових кампаній.

Операційний ризик - це ризик втрати, що виникає через недоліки або недостатню ефективність внутрішніх процесів, систем або людей. Це може включати помилки в обробці даних, кібератаки, технічні проблеми, шахрайство, неправильні рішення керівництва та інші подібні ситуації.

Ліквідність та фінансовий ризик є двома важливими аспектами для банків та фінансових установ. Ліквідність банку відображає його здатність забезпечити необхідні грошові кошти для покриття своїх поточних зобов'язань та фінансових зобов'язань. Це включає виплату депозитів клієнтів, розрахунки з контрагентами та інші поточні витрати. Ризик ліквідності виникає, коли банк не може вчасно отримати достатню кількість грошей для виконання своїх фінансових зобов'язань. Це може призвести до перевищення лімітів ліквідності, втрати довіри клієнтів та негативних наслідків для фінансової стабільності банку.

Фінансовий ризик включає у себе ризик зміни вартості активів банку та зобов'язань, який може виникнути внаслідок коливань ринкових умов, валютних курсів, процентних ставок тощо. Цей ризик може виявитися у втраті вартості активів, великих розривах у фінансовому результаті та погіршенні фінансового стану банку.

Ризик державного регулювання та політичний ризик - це ризик втрати у результаті змін у законодавстві або політичних умовах, що можуть впливати на фінансову діяльність банку.

Кредитний ризик контрагента - це ризик збитків, які може понести банк через невиконання або недотримання зобов'язань з боку свого клієнта або контрагента. Цей ризик може виникнути внаслідок неплатоспроможності боржника, відмови від погашення боргу, несвоєчасного виконання зобов'язань або інших факторів, які призводять до невиконання боргу.

Технологічний ризик - це ризик, що виникає внаслідок технічних проблем, збоїв у системах та кібератак, що можуть призвести до втрат даних або фінансових втрат.

Для успішного управління цими ризиками банки використовують різноманітні стратегії, такі як диверсифікація портфелів, використання фінансових похідних і страхування, розвиток ефективних систем контролю та регулювання, а також постійне оновлення політики та процедур відповідно до змін у сучасних умовах.

Список використаних джерел: 1. Д'яконова І. І., Сіняговський Ю. В. Банківські кризи в Україні: причини виникнення та наслідки. *Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Суми, 22-24 листопада 2021 р. Суми : Сумський державний університет, 2021. С. 64-67. 2. Петик М. І., Батенчук М. Оцінка кредитно-інвестиційної діяльності банків в Україні. *Гроші, фінанси і кредит*. 2020. № 49. С. 286-290.